

BRUYNE, Edgard de, wijsgeer, katholiek politicus en hoogleraar (Ieper 18 april 1898 - Brussel 6 mei 1959).

De Bruyne studeerde na de Eerste Wereldoorlog letteren en wijsbegeerte te Leuven en promoveerde in 1922 tot doctor in de wijsbegeerte. In 1925 werd hij benoemd aan de faculteit van letteren en wijsbegeerte aan de Rijksuniversiteit te Gent. In 1930 werd hij buitengewoon hoogleraar en in 1933 gewoon hoogleraar. Van april 1939 af was De Bruyne gecoöpteerd senator en van 12 februari tot 16 juni 1945 minister van koloniën in de eerste unieregering-Van Acker. In 1958 werd hij tot het emeritaat toegelaten. De Bruyne, die in 1927 de vernieuwende Philosophische Bibliotheek opende met een Inleiding tot de Wijsbegeerte, publiceerde daarna nog een aantal belangrijke studies, inzonderheid over ethica en esthetica.

Na de electorale nederlaag van de Katholieke Unie van België werd De Bruyne opgenomen in het op 8 oktober 1936 opgerichte directorium, dat een reorganisatie van de katholieke partij moest voorbereiden en dat de Katholieke Unie hervormde tot een tweeledig Blok der Katholieken van België, met een Vlaamse vleugel, de Katholieke Vlaamse Volkspartij (KVV), en een Waalse vleugel, de Parti Catholique Social. Zo werd hij in 1936 betrokken in de Vlaamse concentratiebeweging. Hij hield op 19 juli een toespraak op het congres der Vlaamsche Concentratie te Leuven en werd voor de katholieke partij lid van het leidend comité der

Vlaamsche Concentratie, waarin zowel katholieken als leden van het Vlaamsch Nationaal Verbond (VNV) zitting hadden.

De Bruyne was intussen hoofdredacteur geworden van het weekblad van Frans van Cauwelaert, Elckerlyc, dat de concentratiegedachte zeer genuanceerd benaderde. Ook in het leidend comité nam hij ten aanzien van de concentratieplannen een aarzelende houding aan. Zo stelde hij duidelijk, dat hij een volledige politieke autonomie voor Vlaanderen verwierp.

In het vraagstuk der staatshervorming, dat toen aan de orde was, nam de KVV nochtans het standpunt in dat de volksdualiteit van het land meer en meer in de instellingen tot uiting moest komen. De Bruyne gaf in een rede te Leuven op 20 november 1936 toe, dat een zekere autonomie moest worden verleend met een federaliserende decentralisering, doch de Belgische staat mocht niet verzwakt uit de operatie komen. Van VNV-zijde werd negatief gereageerd op deze rede. Toch werd eind november door de KVV aan Borginon gevraagd dat drie leden van het VNV zouden onderhandelen met drie leden van de KVV.

Uit deze onderhandelingen ontstond op 8 december 1936 het door De Bruyne medeondertekende, vrij onverwacht tot stand gekomen beginselakkoord tussen KVV en VNV, waarin een federalistische staatshervorming werd voorgesteld (z. Beginselakkoord KVV-VNV).

Op 9 maart 1937 verwierp De Bruyne in een brief aan het weekblad Nieuw Vlaanderen, dat in de concentratiebeweging een baanbrekende rol had gespeeld, het federalisme echter in onbewimpelde termen. Hij verwees daarbij naar de Dietse beginselverklaring van Staf de Clercq. Uit zijn stellingname hebben de Vlaams-nationalisten de voor de hand liggende conclusie getrokken dat hij met de ondertekening van het beginselakkoord vooral beoogde de nationalisten bij de katholieke partij te zien aansluiten.

In februari 1938 werd hij lid van de door de regering-Janson opgerichte Vlaamse Cultuurraad. Tijdens de Tweede Wereldoorlog maakte hij deel uit van het clandestien comité Gilles, dat contacten onderhield met de Londense regering-in-ballingschap.

Na de Tweede Wereldoorlog werd De Bruyne opnieuw betrokken bij de reorganisatie van de katholieke partij. In februari 1945 werd hij lid van een organisatiecomité dat het Katholiek Blok hervormde tot de Christelijke Volkspartij - Parti Social Chrétien (CVP-PSC). Hij speelde daarbij een belangrijke rol bij het overwinnen van de tegenstand van het laatste bastion der oude standenpartij, de Federatie der Katholieke Kringen.

WERKEN: *Le mouvement flamand et les tendances fédéralistes*, in *Revue Générale*, jg. 70 (15 april 1937, p. 451-472); - *Albert Servaes en de Vlaamsche vroomheid* (1939); - *Bilinguisme et autonomie culturelle*, in *Revue Générale*, jg. 73 (mei 1940, p. 639-657); - *Koloniale problemen van morgen* (1946).

LITERATUUR: A. Janssens, *In memoriam Prof. Dr. Edg. de Bruyne*, in *Tijdschrift voor Philosophie*, jg. 21 (1959, p. 356-364); - L. de Raeymaeker, *In memoriam Edgar de Bruyne*, in *Revue philosophique de Louvain*, jg. 57 (1959, p. 286-289); - F. Sassen, *Herdenking van Edgar de Bruyne*, in *Jaarboek der Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen* (1959-'60, p. 359-365); - *Edgar de Bruyne*, in *Rijksuniversiteit te Gent. Liber Memorialis 1913-1960*, I (onder de hoofdredactie van T. Luykx, 1960, p. 297-304); - H.J. Elias, *Vijfentwintig jaar Vlaamse Beweging 1914/1939*, II en IV (1969).

GUIDO PROVOOST